

Laadukasta osaamista ja monialaisia innovaatioita - siis ei putkitutkinnoille!

Yliopistojen valtakunnallista rahoitusmallia ollaan uudistamassa vauhdilla osana Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiotyö 2030 -toimeenpanoa. Näemme valmistellussa uudessa mallissa sudenkuoppia etenkin koulutuksen perusteella jaettavan rahoituksen osalta. Rahoitusmalliin nyt kaavailut muutokset eivät myöskään osaltaan ratkaise yliopistojen ohjaus- ja rahoitusjärjestelmän perustavia ongelmia.

Millaisia muutoksia rahoitusmalliin on kaavailtu koulutuksen osalta?

Nykyisessä rahoitusmallissa yliopistoja on palkittu koulutuksen osalta erityisesti sen perusteella, miten paljon niissä on suoritettu tutkintoja (19 %), ja miten moni niiden opiskelija on suorittanut vuodessa 55 opintopistettä (10 %). Nyt kaavailuissa muutoksissa 55 opintopisteen indikaattori poistettaisiin, ja yliopistoille jaettaisiin resursseja suoritettujen tutkintojen perusteella peräti 30 % koko rahoitusmallin kautta jaettavasta rahoituksesta. Uudistuvassa tutkintomäärien indikaattorissa on kuitenkin erityinen ongelma: sen sisään on ajateltu leipoa erilaisia kertoimia. Tavoiteaikakertoimen kautta yliopistot saisivat eniten rahaa niistä tutkinnoista, jotka on suoritettu tavoiteajassa. Toisen tutkinnon kerroin taas vähentäisi saatavaa rahoitusta niiden tutkintojen osalta, joiden suorittaja on jo tehnyt aiemmin toisen samantasoisien tutkinnon.

... ja miksi emme kannata niitä?

Tavoiteajassa suoritettut tutkinnot aiheuttaisi yliopistojen rahoitusmallin indikaattorina merkittäviä riskejä koulutuksen laadulle, yhteiskunnalliselle vaikuttavuudelle ja opiskelijan mahdollisuuksille rakentaa yksilöllistä ja parhaiten hänen tulevaisuuden visioitaan tukevaa tutkintoa.

Varsinkin generalistialoilla opiskelijan työllistymisen kannalta on tärkeää, että hän hankkii oman alansa työkokemusta jo ennen valmistumista. Mikäli yliopistolla on taloudelliset intressit patistaa opiskelija valmistumaan mahdollisimman pikaisesti, heikentäisi tämä opiskelijan mahdollisuuksia ottaa vastaan kiinnostavia työtarjouksia opiskelujen aikana. Tämä johtaisi siihen, ettei yliopistosta vastavalmistuneilla olisi samanlaisia valmiuksia työelämään kuin mitä heillä tällä hetkellä on.

Koulutuksen yhteiskunnallinen vaikuttavuus heikkenisi uuden rahoitusmalli-indikaattorin myötä myös siksi, että käytännössä se estäisi yllättävien opintokokonaisuuksien ja osaamisen syntymisen. Mikäli opiskelija on pakotettu kulkemaan putkessa, jossa aikaa kiinnostaville sivuainekokeiluille ei jää, jää myös moni poikkitieteellisyydestä kumpuava uusi ajatus luomatta. Koska kansallisia innovaatioita tarvitaan, tulee opiskelijoilla olla jatkossakin mahdollisuus opiskella niin paljon, kuin he itse osaamisen aikaansaamiseksi katsovat tarpeelliseksi.

Rahoitusmallin indikaattoria tavoiteajassa suoritettut tutkinnot heikentäisi myös opiskelijan mahdollisuuksia kansainvälistymiseen. Vaihto-opiskelun aikana suoritettut opinnot on usein haastavaa lukea osaksi tutkinnon perusosia. Mikäli yliopistoilla on taloudellinen intressi varmistaa, että opiskelijat valmistuvat ajallaan, tulee niille myös helposti kiusaus jäädä opiskelijaksi sellaisista oppimismahdollisuuksista, jotka venyttävät opiskeluaikaa. Vaihto-opiskelun muodostumista yliopistoille taloudelliseksi riskiksi edesauttaa valitettavasti myös se, että rahoitusmallista on kaavailtu poistettavaksi ulkomailla opiskeluun erikseen kannustava indikaattori.

Toisen tutkinnon kertoimella pyritään samaan kuin ensikertalaiskiintiöillä ja opiskelijavalinnan uudistamisella - siihen, että meillä kaikilla olisi vain yksi mahdollisuus valita itsellemme oikea ala. Koska meistä moni ei kuitenkaan tiedä toisella asteella, mitä haluaa elämällään tehdä, tulee alanvaihtoon ja elinikäiseen oppimiseen olla aina mahdollisuus. Myös nykyinen työelämä vaatii yksilöltä muutoskykyä.

Miten koulutuksesta sitten tulisi palkita?

Yliopistojen tuloksellisuuden ohjaaminen rajoittaa yliopistojen autonomiaa, joten on kiinnitettävä erityistä huomiota siihen, millaisia kannustimia valikoidut mittarit luovat - mitä vaikutuksia niillä on yliopiston toiminnan painopisteisiin, millaisia tavoitteita niillä saavutetaan ja johtavatko kannustimet sellaisiin yliopistoihin, joita haluamme Suomessa olevan.

Me haluamme, että suomalaisissa yliopistoissa kerrytetään mahdollisimman paljon ja monipuolisesti osaamista. Koska yliopistot tulevat toimimaan tulevaisuudessa entistä enemmän elinikäisen oppimisen alustoina, on niitä järkevä palkita tutkintojen sijaan niissä suoritettujen opintopisteiden määrän mukaan. Korkeakoulujen rahoitusmallien painopistettä kohti opintopisteiden tuottamista siirrettäväksi ovat ehdottaneet Suomen Ylioppilaskuntien Liitto, Suomen Ekonomit ja Yhteiskunta-alan korkeakoulutetut korkeakoulujen alustamalli -ehdotuksessaan.* Mallilla halutaan kannustaa korkeakouluja avaamaan opetustarjontaansa myös muille kuin omille tutkinto-opiskelijoille. Yliopistoja palkittaisiin mallin mukaan kaikista opintopisteistä: rahoituksen kannalta ei olisi väliä, onko opintopisteen suorittanut korkeakoulun oma tutkinto-opiskelija, toisen korkeakoulun tutkinto-opiskelija vai tutkintojen osia suorittava elinikäinen oppija.

Kokonaisuudessaan yliopistot tarvitsevat mahdollisimman yksinkertaisen, ennustettavan ja läpinäkyvän rahoitusjärjestelmän. Myös tulosohjauksen kansainvälisesti vertaillen suurta roolia ohjaus- ja rahoitusjärjestelmässä tulisi arvioida. Tutkimus- ja koulutustoiminta ovat pitkäjänteistä toimintaa, jossa ei ole pikavoittoja saatavilla. Annetaan yliopistoille työrauha ja mahdollisuus kasvaa omiksi parhaiksi itsekseen, omista lähtökohdistaan käsin.

Noora Vääntinen, hallituksen puheenjohtaja
Aalto yliopiston ylioppilaskunta

Lauri Linna, hallituksen puheenjohtaja
Helsingin yliopiston ylioppilaskunta

Aapeli Tourunen, hallituksen puheenjohtaja
Jyväskylän yliopiston ylioppilaskunta

Sanni Lehtinen, hallituksen puheenjohtaja
Tampereen yliopiston ylioppilaskunta

Inari Harjuniemi, hallituksen puheenjohtaja
Turun yliopiston ylioppilaskunta

Ina Laakso, hallituksen puheenjohtaja
Åbo Akademis Studentkår

Lisätietoja: Lauri Linna, +358 50 543 9610, lauri.linna@hyy.fi

*Suomen Ylioppilaskuntien Liiton, Suomen Ekonomien ja Yhteiskunta-alan korkeakoulutettujen korkeakoulujen alustamalli -ehdotus: <https://syl.fi/wp-content/uploads/2017/11/Ehdotus-korkeakouluvision-tiekartaksi-1.pdf>